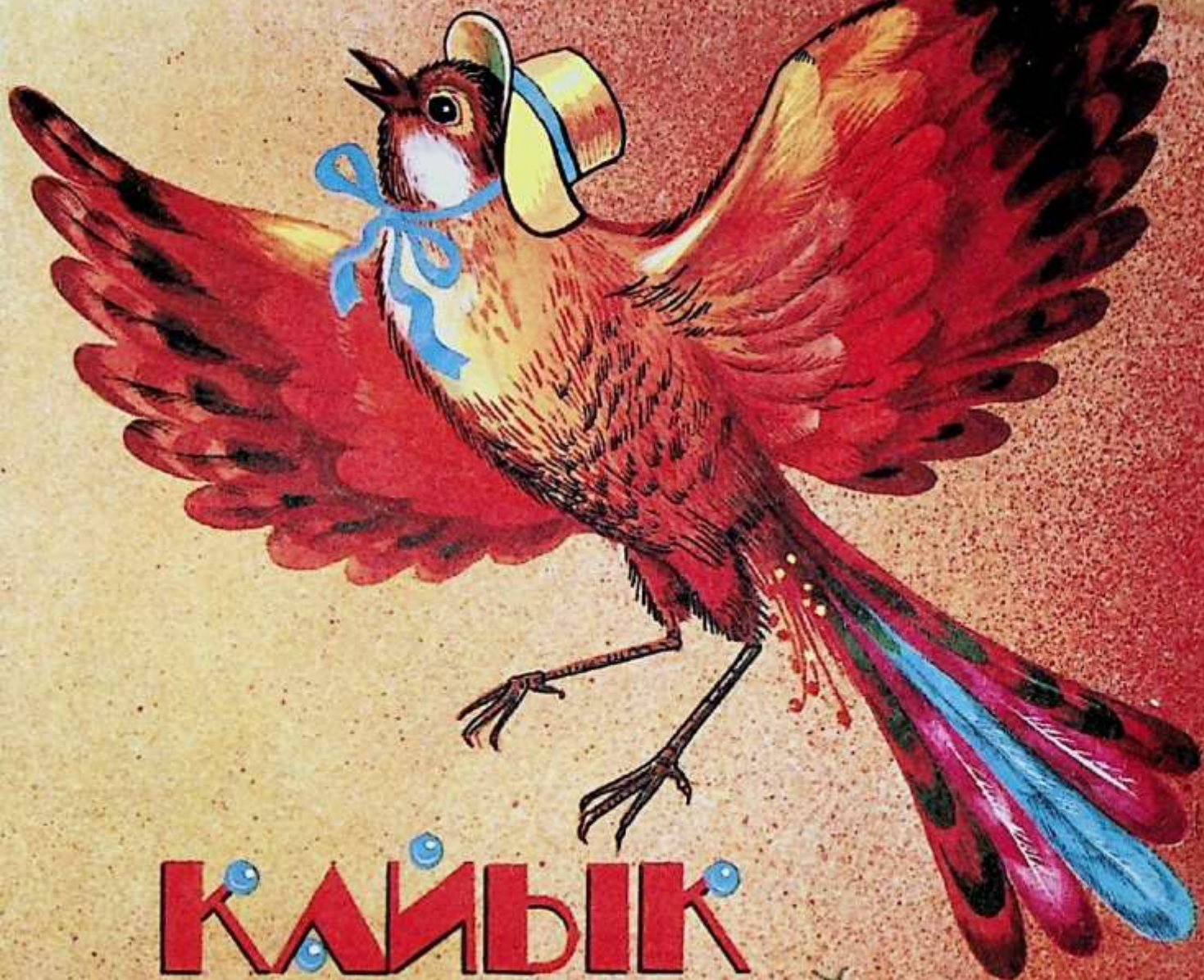

84(2-663.2)

Б-73

АРКАДИЙ БОГДАНОВ

КЛИЫК

ОИАР

ДЕК

ЧОНЕШТА

84(2=663.2)
Б-73

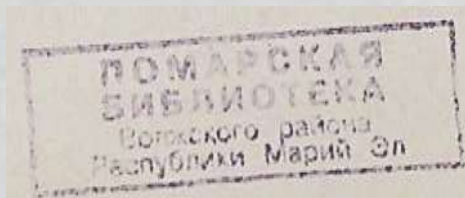
Аркадий Богданов

КАЙЫК ОНАР ДЕК ЧОНЕШТА

ЙОМАК-ПОЭМЕ

Изирак класслаште тунемше-влаклан

ЙОШКАР-ОЛА
МАРИЙ КНИГА САВЫКТЫШ
1994

84 Мар
Б 73

Книгам Н. Я. Головина сӧрастарен

Богданов А. А.

Б73 Кайык Онар дек чонешта: Йомак-поэме.— Йошкар-Ола: Марий
книга савыктыш, 1994.—16 с.

ISBN 5—7590—0554—5

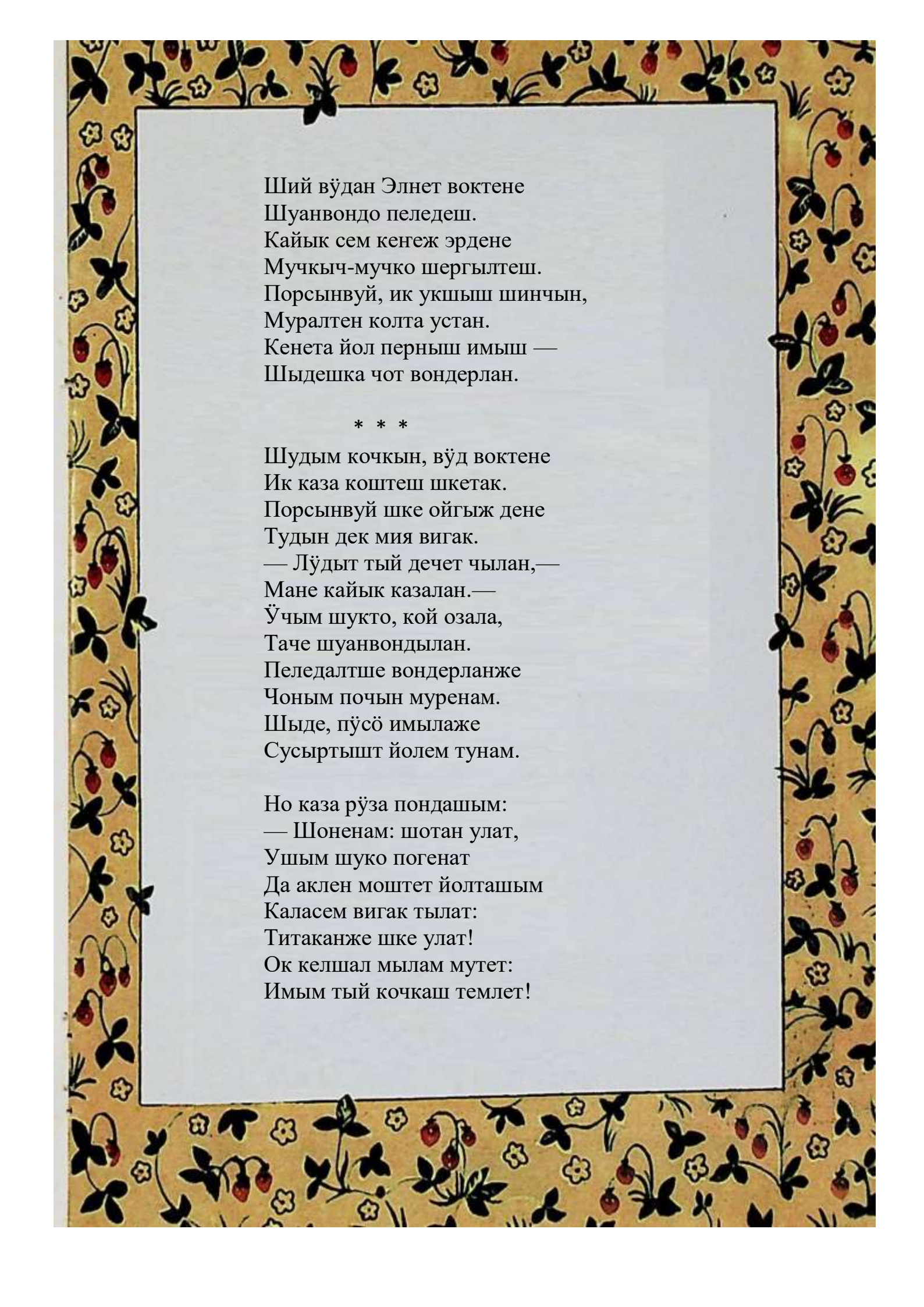
Икте-весылан полшыде, поро кумылан лийде, кузе илет? А теве порсынвуй кайык
весе: кажнылан учым шуктынеже. Лач Онар гына тудым лыпландарен кертеш. Ты-
гай-влак ег коклаштат вашлиялтыт. Тидын нергенак ойла А. Богдановын «Кайык
Онар дек чонешта» йомак-поэмыже.

А $\frac{4803410202-82}{M 129-94}$ 36—94

ISBN 5—7590—0554—5
ЛР № 01.0040

Б 73

© Богданов А. А., 1994
© Головина Н. Н. сӧрастарен, 1994

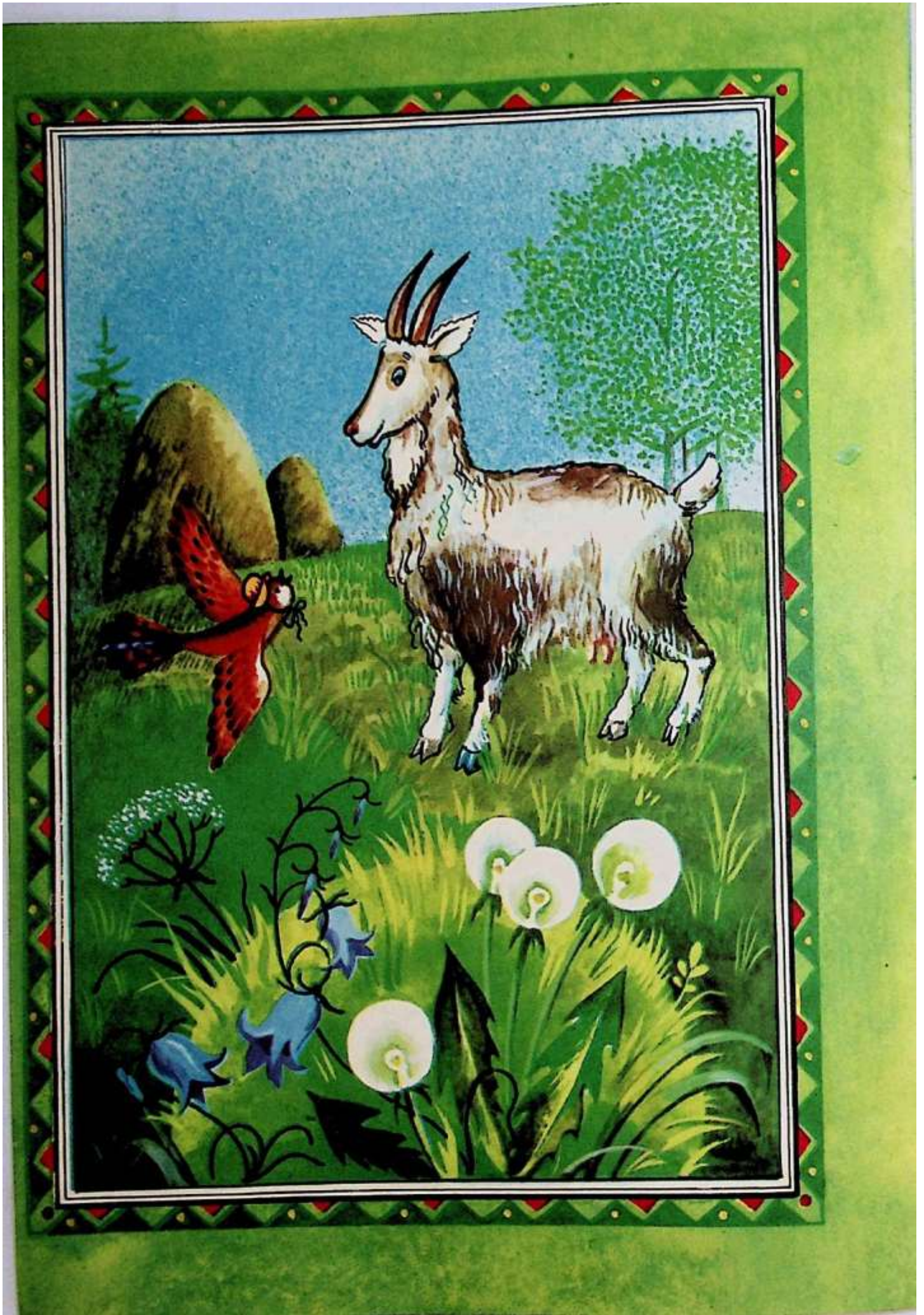

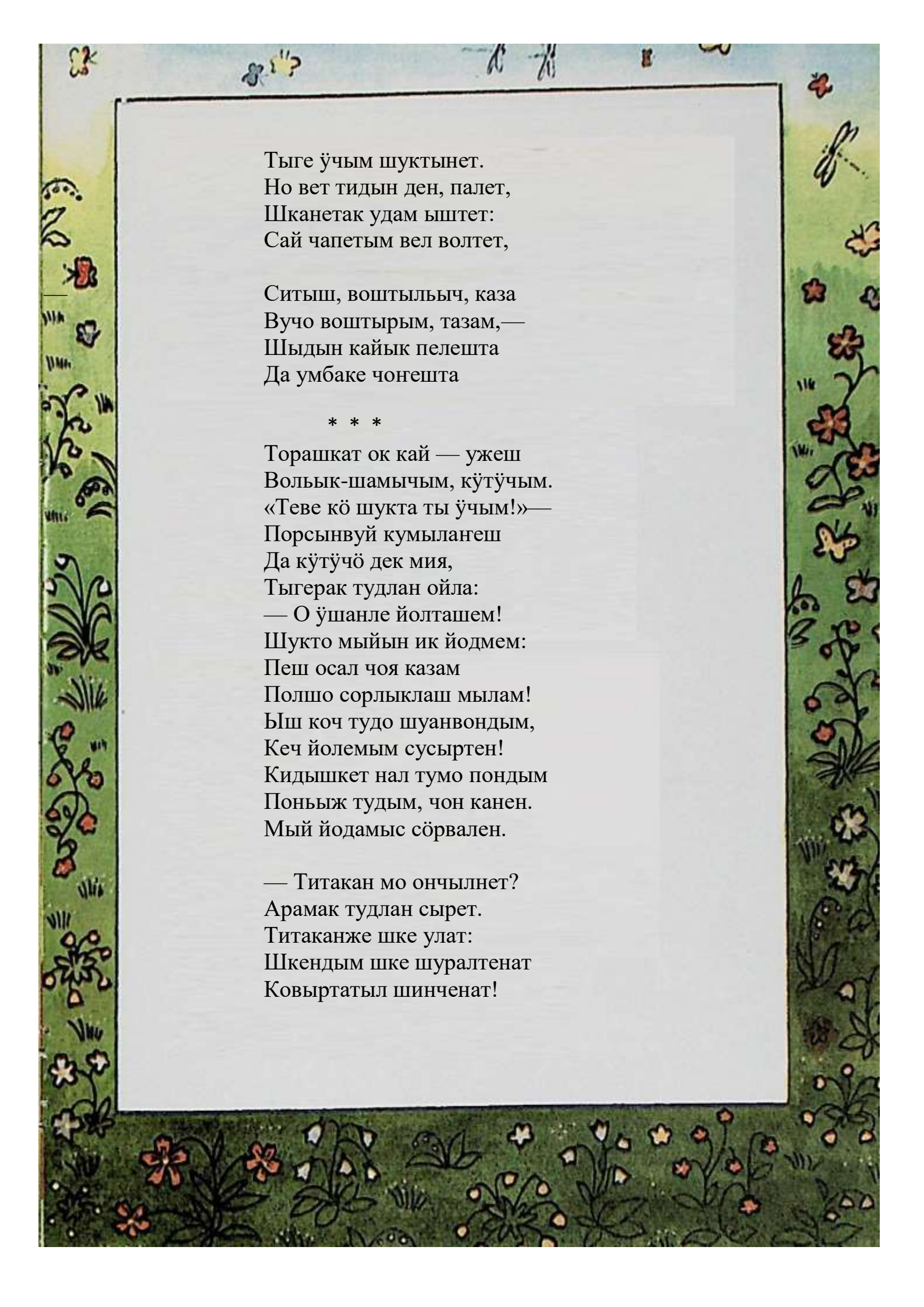
Ший вўдан Элнет воктене
Шуанвондо пеледеш.
Кайык сем кенеж эрдене
Мучкыч-мучко шергылтеш.
Порсынвуй, ик укшыш шинчын,
Муралтен колта устан.
Кенета йол перныш имыш —
Шыдешка чот вондерлан.

* * *

Шудым кочкын, вўд воктене
Ик каза коштеш шкетак.
Порсынвуй шке ойгыж дене
Тудын дек мия вигак.
— Лўдыт тый дечет чылан,—
Мане кайык казалан.—
Ўчым шукто, кой озала,
Таче шуанвондылан.
Пеледалтше вондерланже
Чоным почын муренам.
Шыде, пўсө имылаже
Сусыртышт йолем тунам.

Но каза рўза пондашым:
— Шоненам: шотан улат,
Ушым шуко погенат
Да аклен моштет йолташым
Каласем вигак тылат:
Титаканже шке улат!
Ок келшал мылам мутет:
Имым тый кочкаш темлет!

Тыге үчым шуктынет.
Но вет тидын ден, палет,
Шканетак удам ыштет:
Сай чапетым вел волтет,

Ситыш, воштылыч, каза
Вучо воштырым, тазам,—
Шыдын кайык пелешта
Да умбаке чонешта

* * *

Торашкат ок кай — ужеш
Вольык-шамычым, күтүчым.
«Теве кө шукта ты үчым!»—
Порсынвуй кумыланеш
Да күтүчө дек мия,
Тыгерак тудлан ойла:
— О ўшанле йолташем!
Шукто мыйын ик йодмем:
Пеш осал чоя казам
Полшо сорлыклаш мылам!
Ыш коч тудо шуанвондым,
Кеч йолемым сусыртен!
Кидышкет нал тумо пондым
Поньыж тудым, чон канен.
Мый йодамыс сөрвален.

— Титакан мо ончылнет?
Арамак тудлан сырет.
Титаканже шке улат:
Шкендым шке шуралтенат
Ковыртатыл шинченат!

— Ковыра улат шкежат!
Эше рвезе тый улат,
Мыйым веле титаклет,
А казам пыдал налнет!
Вет пашаже неле огыл:
Ўчим вел тудлан шукташ.
Мыйым игылт ынже шогылт.
Пондо ден күлеш почкаш!

— Но, йолташ, казам тый шөрүн
Тыгерак арам ончет.
Пеш пайдале тудын шөржө:
Подылат — пура виет.

— Көм моктет, тыге тыршен,
Пондо вел тудлан пурен! —
Порсынвуй лүшка сырен.

— Раш чыла,— манеш күтүчө.—
Тыйын ушышто лач үчө,
Шкеже йөршын аныра.

Порсынвуй пеш чот сыра,
Шыдыж дене чытыра:
— Тый күтүчө отыл йөршын,
Омарта гына улат!
Ну, йөра! Айда тек төрштыл!
Ушым мый пуртем тылат!
Чонештем тул деке писын,
Тудо тыйым туныкта:
Суртышкет, от шукто шижын,
Агытанжым тушкалта.

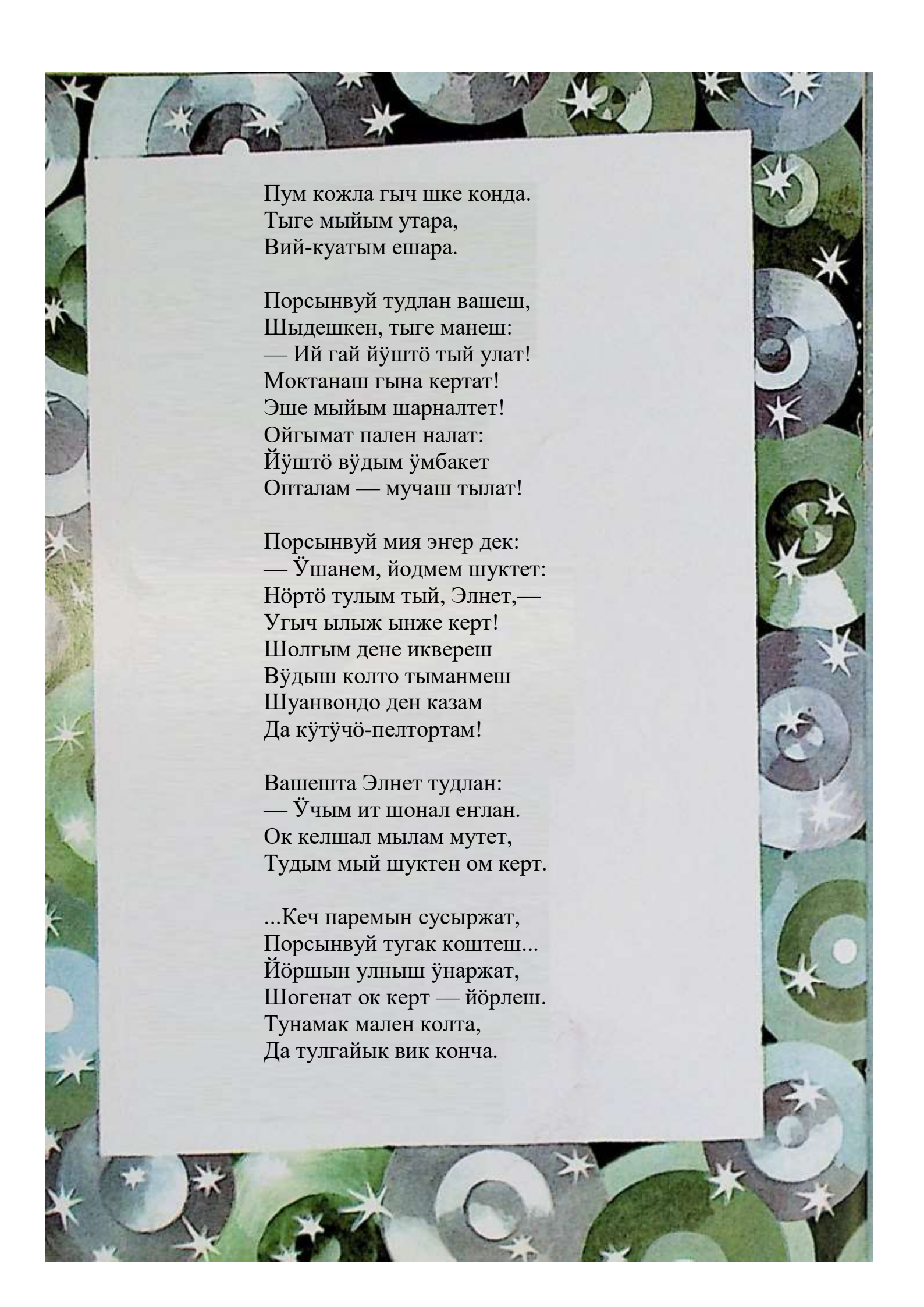
А умбалне тул коеш,
Чүчкалталын йүлалеш.
Порсынвуй тул дек мия,
Тыгерак тудлан ойла:
— Йылме тыйын шокшо пеш —
Йүлалтен чыла кертеш!

— Тыйым ом ынле йөршеш.
Мо күлеш?— тул вик йодеш.

— О тулото йолташем!
Шукто мыйын кумылем:
Ты күтүчылан тачак
Ушым пурто сайынак:
Ломыж веле тек кодеш
Тиде енын сурт олмеш!

Но тулото, туныктен,
Тыгерак тудлан манеш:
— Арамак коштат сырен
Тый күтүчылан йөршеш.
Тудо — поро пашаен,
Поро, ныжыл кажне ден!
Кеч пеш патыр рвезе шкеже,
Тудын верч шогем тыршен:
Ырыктем мый йүштө кечын,
Ўжын, күдыкем шынден.
Тыйын семын так арам
Ок шыдешке весылан.
Моткочак сай кеч-кунам,
Вольыклан кеч калыклан.
Мутшым кеч-куштат шукта,

A decorative border surrounds the text, featuring a repeating pattern of white stars and crescent moons on a background of green and blue circular washes.

Пум кожда гыч шке конда.
Тыге мыйым утара,
Вий-куатым ешара.

Порсынвуй тудлан вашеш,
Шыдешкен, тыге манеш:
— Ий гай йүштө тый улат!
Моктанаш гына кертат!
Эше мыйым шарналтет!
Ойгымат пален налат:
Йүштө вүдым үмбакет
Опталам — мучаш тылат!

Порсынвуй мия энер дек:
— Үшанем, йодмем шуктет:
Нөртө тулым тый, Элнет,—
Угыч ылыж ынже керт!
Шолгым дене иквереш
Вүдыш колто тыманмеш
Шуанвондо ден казам
Да күтүчө-пелтортам!

Вашешта Элнет тудлан:
— Үчым ит шонал енлан.
Ок келшал мылам мутет,
Тудым мый шуктен ом керт.

...Кеч паремын сусыржат,
Порсынвуй тугак коштеш...
Йөршын улныш үнаржат,
Шогенат ок керт — йөрлеш.
Тунамак мален колта,
Да тулгайык вик конча.

Эркын тудыжо ойла
Да шинчашкыже онча:
— Ситыш, коштыч шыдешкалын,
Ўчым вел шукташ төчен...
Ынде иле куаналын,
Порым вел ышташ шонен!..
Ончыч кай Онар ен деке,
Поч чонетым тый тудлан.
Ок лүд тудо нимо дечын,—
Полшаш ямде чылалан.
Мүндыр огыл тушко корно.
Тудым тый муат садак.
Лач Элнет воктеч ит торло —
Тудын дек шуат тачак...

Порсынвуй лачак тыгодым
Помыжалте кенета.
Вуймучаште кече, модын,
Ныжыл шокшыжым колта.
Ок юватыл кайык шуко:
Чонжо корныш вашкыкта.
Ший Элнет сер мучко тудо
Вик Онар дек чонешта..
Икмыняр жап кайымеке,
Күкшө курык дек шуэш.
Шонго патыр тумо деке
Каналташ волен шинчеш.
— Патыр тумо, курым дене
Тиде верыште шоget.
Йыр шарлен Элнет воктене
Тыйын поро, сай чапет.

Толынам тора кокла гыч.
Иленатыс, о, мыняр.
Тый ала палет, каласе:
Кушто гын ила Онар?

Тумо мане тыгерак:
— Пале: мыйым, тыш конден,
Лач Онар шкежак шынден.
Тудо тыште, воктенак.
Апшаткудышто шкетак.
Тудын деке писын кай.
Икте вел Онар тыгай:
Шкеже йөршын рвезе гай,
Кеч ийготшо ден — кочай.
Вий, уш дене тудын ден
Нигö ок керт таңасен.
Кажным тудо арала,
Кажне верч тыршен ила.

Порсынвуй мия Онар дек,
Ойгыжым почеш чыла.
А апшат моткоч мастарын
Шүшкалта чылт шүшпыкла.
Кайык йылмым сай пала —
Унамат вигак ыгла.
Тудым порын ончалеш,
Вара мутым лукталеш:
Иктым мый ойлем тылат:
Так арам тыге коштат,
Оккүллан пытен виет,
Йомын поро, сай чапет.

Тый вет мурызо улат,
Мо тылат эше кўлеш?
Мурыметым, кеч-көат
Кумыл нөлтын колыштеш.

Порсынвуйым, кидыш налын,
Кидкопаш ырыкталеш.
Шижын капыш вуй ушналмым,
Порсынвуй веселанеш.
А Онар эн лишыл лийын:
Сенгышт коктын үчө вийым!
Тек уке вер үчылан!
Ынде пеш ласка шүмлан!..

Аркадий Арсентьевич БОГДАНОВ

КАЙЫК ОНАР ДЕКЕ ЧОНЕШТА

Йомак-поэме

Изирак класслаште тунемше-влаклан

ПТИЦА ЛЕТИТ К ОНАРУ

Поэма-сказка

Для детей младшего школьного возраста

Н а м а р и й с к о м я з ы к е

Редактор

Г. Г. Гадиатов

Художник

Н.Н.Головина

Художественный редактор

В. Н. Андреев

Технический редактор

Р. С. Никольская

Корректор

Л. К. Кольцова

ИБ № 2140

Сдано в набор 27.12.93. Подписано к печати 05.05.94. Формат 70x100 /16. Бумага офсетная. Гарнитура Школьная. Печать офсетная. Усл. печ. л. 1,30. Усл. кр.-отт. 5.85. Учетно-изд. л. 1.49. Тираж 1000 экз. Заказ 18. Изд. 83. «С» 30.

Марийское книжное издательство, 424000, г.Йошкар-Ола, ул.Палантая, 114. Марийский полиграфическо-издательский комбинат, 424700, г. Йошкар-Ола, ул. Комсомольская, 112.

